

Nepnieuws! Chinese mobilisatie van bronnen tegen De Kerk van Almachtige God als een wereldwijd verschijnsel

Massimo Introvigne

CESNUR (Centrum voor Studies naar Nieuwe Religies)

maxintrovigne@gmail.com

ABSTRACT: Een toenemende hoeveelheid filosofische en sociologische literatuur onderzoekt het concept “nepnieuws”, de definitie van het begrip en de opmars ervan tijdens de campagne voor de presidentsverkiezingen van 2016 in de Verenigde Staten. Religie is een vruchtbare voedingsbodem voor nepnieuws. Het wordt niet alleen door particuliere actoren verspreid, maar ook door overheden die zo proberen hun onderdrukking te rechtvaardigen van groeperingen die ze afkeuren. De Chinese overheid is naar voren gekomen als een belangrijke leverancier van nepnieuws dat gericht is op de rechtvaardiging van de vervolging van groepen die zij aanduidt als *xie jiao* (“ketterse leer”). Dit artikel bespreekt het begrip “nepnieuws” in het algemeen en onderzoekt hoe de Chinese autoriteiten, met de medewerking van bepaalde westerse media, betrokken zijn bij een massale nepnieuws campagne in hun poging om De Kerk van Almachtige God, een van de groepen die ze vervolgen als een *xie jiao*, in diskrediet te brengen.

TREFWOORDEN: De Kerk van Almachtige God, *xie jiao*, nepnieuws, nepnieuws en religie, religieuze vrijheid in China.

De komst van “nepnieuws”

Een meta-analyse uitgevoerd in 2017 identificeerde ongeveer 7.000 wetenschappelijke studies over desinformatie en foutieve informatie (Chan, Jones, Jamieson en Albarracin 2017). Ongeveer 250 studies verwijzen specifiek naar “nepnieuws”. Geen enkel hiervan is ouder dan 2016, ofschoon de term “nepnieuws” al tijdens de Eerste Wereldoorlog is geïntroduceerd. “Nepnieuws” is een begrip geworden nadat Donald Trump het gebruikte in de campagne voor zijn presidentschap in 2016 (en tijdens zijn eerste presidentiële persconferentie in 2017). Het is overgenomen door zijn tegenstanders om de manoeuvres af te

keuren van Trumps binnenlandse en internationale (dat wil zeggen Russische) aanhangers (Jankowski 2018).

De sociaalwetenschappelijke studie van nepnieuws staat nog in de kinderschoenen en besteedt veel tijd aan de definiëring van het begrip (Tandoc, Lim en Ling 2017). Farkas en Schou betogen dat het een “zwevende betekenaar” is, een begrip zonder “echte” betekenis. Het wordt vooral voor polemische doeleinden gebruikt door de tegenstanders van respectievelijk (a) de belangrijke liberale media; (b) de westerse conservatieve media en de Russische propaganda die hen ondersteunt, en (c) de allesdoordringende manipulatie van consumenten die het gevolg is van het digitaal kapitalisme (Farkas en Schou 2018).

Andere wetenschappers bekritiseren deze benaderingen als eenzijdig (bijvoorbeeld Jankowski 2018, 251). Hoewel het steeds controversiëler wordt, suggereert het klassieke paradigma van de communicatietheorie dat nieuws moet worden bestudeerd op basis van de volgorde productie - bericht - receptie (McQuail 2010). Receptie kan empirisch worden bestudeerd, door na te gaan hoe nepnieuws ons gedrag bepaalt (Allcott en Gentzkow 2017 achten bijvoorbeeld in hun controversiële studie de impact van nepnieuws op de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2016 minimaal).

Filosofen behoren tot de deskundigen die het meest geïnteresseerd zijn in nepnieuws en stellen verschillende definities voor. Neil Levy betoogt:

Nepnieuws is de weergave van onjuiste beweringen, die de indruk wekken op de wereld betrekking te hebben, en die qua vorm en inhoud overeenkomen met de vorm en de inhoud van rechtmatige mediaorganisaties (Levy 2017, 20).

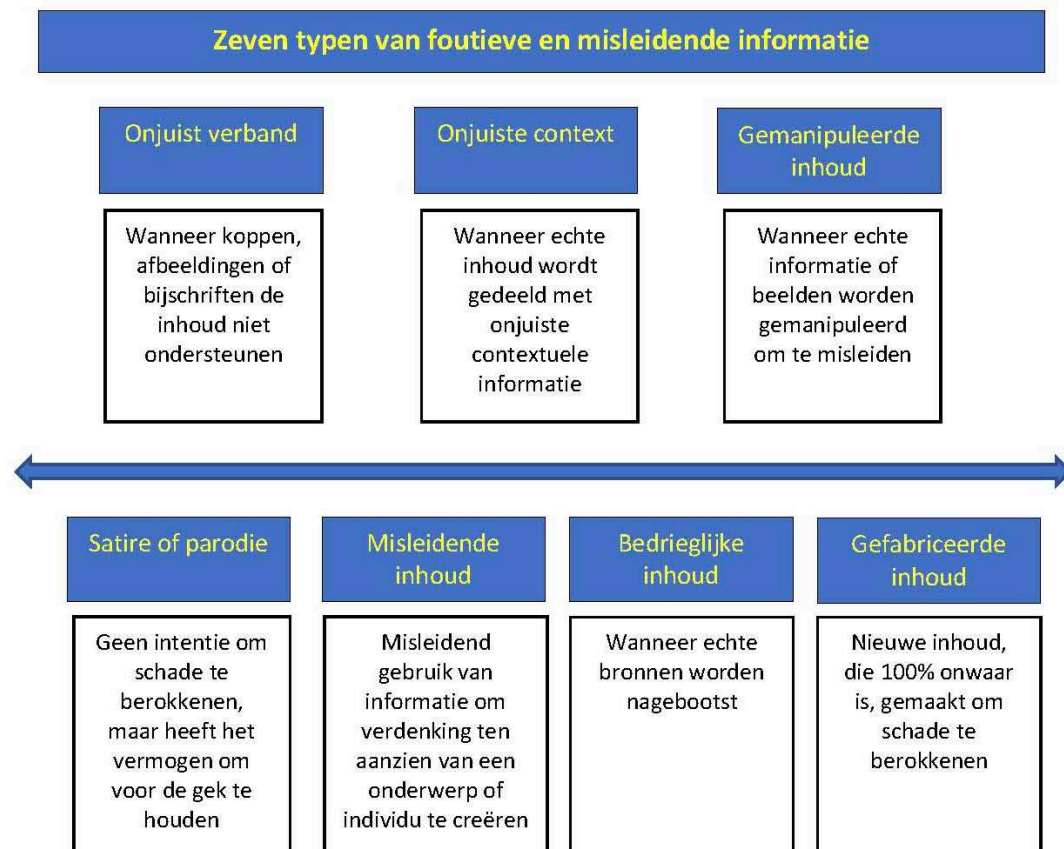
Regina Rini gelooft dat

een nepnieuwsverhaal een verhaal is dat beweert gebeurtenissen in de echte wereld te beschrijven, [en doet dit] door de typische conventies van de traditionele mediaraapportage na te bootsen, terwijl de makers weten dat de weergegeven gebeurtenissen significant onjuist zijn. Het nepnieuws wordt met twee doelen voor ogen gemaakt: om op grote schaal te worden doorverteld en om minstens een paar mensen uit het publiek te misleiden (Rini 2017, E45).

Weer een andere filosoof, Axel Gelfert van de Universiteit van Berlijn, stelt een eenvoudiger definitie voor:

Nepnieuws is de opzettelijke presentatie van (typisch) foutieve of misleidende claims *als nieuws*, waarbij de claims *door hun ontwerp* misleidend zijn (Gelfert 2018, 108).

Afbeelding 1 laat de werking verschillende soorten nepnieuws zien.

Afb. 1. Verschillende soorten nepnieuws. Bron: Wardle (2017).

“Nepnieuws” is niet eenvoudigweg “onjuist nieuws”. Het is foutief nieuws dat opzettelijk is verspreid door aanhoudende en herhaalde campagnes. Het wordt op zo’n manier gepresenteerd dat velen geneigd zijn te geloven dat het waar is. Hedendaags nepnieuws gaat een stap verder dan de gangbare desinformatie over de Koude Oorlog, hetgeen het gevolg is van de ongekeerde capaciteit die tegenwoordig bestaat om een verscheidenheid aan media te mobiliseren. “Een belangrijk kenmerk van hedendaags nepnieuws is dat het op grote schaal online wordt verspreid” (Bakir en McStay 2017, 154).

Gelfert argumenteert dat bekwame producenten van onjuist nieuws vier reeds bestaande cognitieve vooroordelen gebruiken:

– *bevestiging van vooroordelen*: we accepteren nieuwe informatie als deze onze overtuigingen en vooroordelen bevestigt

- *herhalingseffect*: “als ze het blijven zeggen, moet het wel waar zijn”
- *voorbewerking*: het gebruik van woorden die een onbewuste geheugenreactie teweegbrengen, bijvoorbeeld, in ons veld, “sekte”
- *emotionele beroering*: emoties verlagen onze afweer, bijvoorbeeld “zij misbruiken kinderen” (Gelfert 2018, 111-13).

Religie en nepnieuws

Lang voordat de uitdrukking “nepnieuws” in zwang raakte, hebben religiewetenschappers opgemerkt hoe geruchten zijn verspreid tegen “slechte” religies en hoe deze door “gezaghebbende” bronnen geloofwaardig zijn gemaakt via zowel herhaling als goedkeuring. Al in 1960 bestudeerde David Brion Davis hoe datgene wat we tegenwoordig “nepnieuws” zouden noemen, in de negentiende eeuw werd gebruikt tegen het katholicisme en andere minderheidsreligies in Amerika (Davis 1960). Jim Richardson merkte hetzelfde verschijnsel op toen een wijdverbreid “cultfobie” werd gecreëerd tijdens en na de “cultoorlogen” (Kilbourne en Richardson 1986; Richardson 1978, 1979, 1993).

Van oudsher wordt “nepnieuws” over religies die zijn bestempeld als “ketterijen” of “sekten”, door particuliere “morele ondernemers” verspreid: seculiere antireligieuze activisten, tegenstanders van sekten, of rivaliserende gelovigen. De afgelopen jaren zijn we getuige geweest van de verspreiding van “nepnieuws” over religieuze bewegingen die op een veel systematischer wijze zijn georganiseerd, niet alleen door privépersonen maar ook door publieke actoren. Rusland is naar voren gekomen als een toonaangevende producent van nepnieuws over zowel de Jehova’s Getuigen als Scientology, en die zo de vervolging in eigen land internationaal tracht te rechtvaardigen.

China heeft, vergelijkbaar met Rusland, het probleem om de achtervolging van verschillende religies internationaal te rechtvaardigen, in het bijzonder de religies die het aanklaagt als “pseudoreligies” of “sektes” en die het heeft opgenomen op de *xie jiao*-lijst. Actief zijn in een *xie jiao* is een misdrijf, dat volgens Artikel 300 van het Chinese Wetboek van Strafrecht wordt bestraft met een gevangenisstraf van drie tot zeven jaar “of meer” (Permanent Mission of the People’s Republic of China to the United Nations and Other International Organizations in Vienna

z.j.). *Xie jiao* (waarvan de vertaling “kwade sekte” inaccuraat is) betekent “ketterse leer”. Sinds het late Ming-tijdperk zijn er *xie jiao*-lijsten opgesteld (Goossaert en Palmer 2011, 27–31; Palmer 2012). Definities van *xie jiao* zijn vaag, maar praktisch betekent het dat een *xie jiao* een groepering is die op een officiële *xie jiao*-lijst staat (Irons 2018).

De Kerk van Almachtige God (KAG) wordt door de CCP beschouwd als een typische *xie jiao*. De KAG is een christelijke nieuwe religieuze beweging die in 1991 in China is gesticht. Het leert dat Jezus naar de aarde is teruggekeerd en is geïncarneerd als Almachtige God, een vrouw geboren in China, die nu in de VS leeft en “de volheid van waarheid” onderricht. De meeste van haar uitingen zijn verzameld in het boek *Het Woord verschijnt in het vlees* (Introvigne 2017a; Folk 2018). De KAG wordt geleid en begeleid door de persoon die men erkent als Almachtig God. Men gelooft dat na de openbaring van Almachtige God, de Heilige Geest Zhao Weishan heeft aangewezen als “priester”, de man “die door de Heilige Geest wordt gebruikt” en die samenwerkt met de geïncarneerde Almachtige God en verantwoordelijk is voor het administratieve werk van de kerk. Zhao Weishan vluchtte eveneens naar de VS en verkreeg daar een vluchtelingenstatus.

De KAG wordt door de CCP als een sterke vijand gezien. Feitelijk hekelt de KAG de vervolging van christenen: in hun leer is de CCP geïdentificeerd met de Rode Draak uit het boek *Openbaring* (Dunn 2008). Als men echter de KAG-literatuur leest, is het duidelijk dat de Rode Draak vanzelf ten onder zal gaan en er geen oproep tot revolutie is (Introvigne 2017a).

Sinds 1995 staat de KAG als een *xie jiao* te boek. Statistieken van de KAG claimen dat tot op heden meer dan 300.000 KAG-leden in China zijn gearresteerd. Het is moeilijk om deze cijfers te verifiëren, maar er zijn regelmatig verwijzingen in de literatuur van de CCP over uitgebreide anti-KAG-campagnes. Ook is er geloofwaardig bewijs dat veel KAG-leden zijn gemarteld en sommigen in hechtenis onder zeer verdachte omstandigheden zijn overleden (CAP-LC et al. 2018).

Nepnieuws tegen De Kerk van Almachtige God

Er is in China een complete *binnenlandse* propagandamachinerie gaande die onjuist nieuws verspreidt tegen de *xie jiao*, met name via de gespecialiseerde politie-eenheid “Office 610” en de Chinese Anti-*Xie Jiao* Vereniging (Chinese Anti-Cult Association, CACA), die in 2000 is opgericht en directe banden heeft met de CCP (Irons 2018, 39-41). Deze wellicht doeltreffende propaganda lijkt de schema’s van traditionele Sovjet-achtige desinformatie te herhalen, en mist de verfijning die typerend is voor hedendaags nepnieuws.

Hoewel hetzelfde onjuiste nieuws over de zowel in China als in het buitenland wordt verspreid, concentreer ik me hier op de internationale propaganda, die duidelijker overeenkomt met de wetenschappelijke definitie van nepnieuws. Een document gedateerd 16 juni 2014 is door de KAG aan deskundigen gelekt (een kopie hiervan bevindt zich in mijn archief). Naar verluidt betreft dit document de transcriptie van een teleconferentie die op 16 juni 2014 is gehouden en die werd geleid door functionarissen van de Central 610 Office. De transcriptie presenteert een geloofwaardig anti-KAG desinformatieplan van de CCP. Het plan dat in dit en andere documenten is voorgesteld, is als volgt:

1. Office 610 en CACA creëren nieuws.
2. Engelstalige Chinese media lanceren dit nieuws (niet noodzakelijkerwijs in de *People’s Daily*, want dat zou te doorzichtig zijn).
3. Om welke reden dan ook pakken Britse (meer dan bijvoorbeeld Amerikaanse of Franse) correspondenten in Beijing vaak zulk nepnieuws als eerste op. De *meeste* eerste westerse rapporten zijn terug te voeren naar twee mediakanalen: de BBC en *The Telegraph*.
4. Aangezien deze media als gezaghebbend worden beschouwd, hoog in Google staan en uitstekend in Wikipedia kunnen worden geciteerd, verspreidt het onjuiste nieuws zich naar duizenden internationale media (soms met directe hulp van Chinese instanties in het buitenland).

Casus nr. 1: De McDonald’s-moord

Niet toevallig, maar, als we het gelekte document geloven, volgens een bewust plan, is de moeder van al het anti-KAG nepnieuws de moord in 2014 op een

vrouw in een McDonald's-restaurant in Zhaoyuan. Dat de moord heeft plaatsgevonden, is, helaas, zeer reëel. Het nepgedeelte van nieuws stelt dat de moord is gepleegd door de KAG.

Ik was een van de westerse experts van nieuwe religieuze bewegingen en de KAG die door CACA in 2017 werd uitgenodigd voor twee conferenties in respectievelijk Zhengzhou en Hong Kong om het concept van *xie jiao* en De Kerk van Almachtige God te bespreken. Ik ben met een open houding naar de conferenties toegegaan, zoals door de Chinese overheidsmedia is erkend (*KKNews* 2017).

Gebaseerd op documenten die door dezelfde Chinese autoriteiten zijn gepubliceerd, concludeerde ik echter dat de McDonald's-moord is gepleegd door een *andere* religieuze beweging, met een vergelijkbare naam maar niet gerelateerd aan de KAG. Deze beweging vereerde een *andere* levende Almachtige God, namelijk een God in twee personen: haar twee vrouwelijke leiders Lü Yingchun en Zhang Fan (1984-2015) (Introvigne 2017b). Andere academici die de documenten bestudeerden, delen mijn conclusies (zie Introvigne en Bromley 2017).

De verklaringen van de moordenaars zijn bepaald ondubbelzinnig. Lü Yingchun verklaarde tijdens het proces:

Zhang Fan en ik zijn de unieke woordvoerders van de echte 'Almachtige God'. De regering heeft Almachtige God, waar Zhao Weishan in gelooft, vervolgd, maar niet de 'Almachtige God' die wij noemen. Zij zijn nep-'Almachtige God', terwijl wij de echte 'Almachtige God' zijn (*Beijing News* 2014).

Zhang Fan verklaarde in een interview: "Ik heb nooit contact gehad met De Kerk van Almachtige God" (Phoenix Satellite TV 2014).

Slechts een paar dagen na de gebeurtenis, schreven de Chinese media (dit keer inclusief de *People's Daily*) de moord toe aan de KAG. De BBC (met veel bombarie: Gracie 2014) en naderhand *The Telegraph* (Moore 2014) hebben het verhaal via hun correspondenten in Beijing opgepakt. Volgens een onderzoek dat ik in november 2017 heb uitgevoerd, hadden tegen die tijd zo'n 20.000 westerse media de McDonald's-moord aan de KAG toegeschreven.

Zodra de wetenschappelijke artikelen in 2017 waren gepubliceerd, had de zaak tot rust moeten worden gebracht. Maar van tijd tot tijd onderneemt de CCP een poging om de McDonald's-zaak te laten herleven. Zhang Fan is in 2015

geëxecuteerd. Lü Yingchun zat in de gevangenis, en dat gold ook voor de jongere zus van Zhang Fan, Zhang Hang, die wegens medeplichtigheid aan de moord was veroordeeld. Tijdens het proces verklaarde Zhang Hang dat ze “niet erg vroom geloofde” (*Beijing News* 2014) en net als Lü Yingchun ontkende ze heftig elke associatie met de KAG. Chinese media meldden dat de twee in de gevangenis met succes “opnieuw zijn opgeleid”, deelnamen aan wedstrijden voor de beste kritiek op *xie jiao* en werden beloond met strafverminderingen (*China News* 2017). Om hun “heropvoeding” te bewijzen, verklaarden de twee vrouwen dat ze in eerste instantie door het lezen van de KAG-geschriften waren beschadigd. Ondanks het lange verblijf in de gevangenis hield Zhang Hang echter vol dat hun geloof nog steeds was dat God naar de aarde was teruggekeerd in de dubbele persoon van haar zus en Lü Yingchun (*Kaiwind Net* 2016), een overtuiging die duidelijk niet met de KAG in overeenstemming is.

Zelfs in 2018, toen de vervolging van de KAG met een massale golf aan arrestaties werd geïntensiveerd, probeerde de CCP de doodslag nog toe te schrijven aan de KAG en haalde daarbij de BBC en andere westerse media aan als betrouwbare bronnen (China Anti-Xie Jiao Website 2018), gemakshalve vergetend dat zijzelf als eerste het nepnieuws over de KAG had gevoed. Dit is dus een interessant geval van “nepnieuws over nepnieuws”, wat eens te meer aantoont dat de CCP na jaren nog altijd de behoefte voelt om naar de McDonald’s-moord te verwijzen ten behoeve van de rechtvaardiging van de vervolging.

Casus nr. 2: Het verhaal van Guo Bin

Een ander element van het anti-KAG nepnieuws betreft de beschuldiging dat KAG-leden in 2013 in de Chinese provincie Shanxi de ogen van een zesjarig jongetje hebben uitgestoken. Holly Folk, een van de westerse deskundigen die in 2017 was uitgenodigd voor de twee anti-KAG-conferenties in China, bestudeerde de bijbehorende documenten en stelde vast dat de misdaad is gepleegd door de tante van de jongen. De KAG had er niets mee te maken. Beschuldigingen tegen de kerk werden pas door Chinese tegenstanders van sekten verspreid ná de McDonald’s-moord, nota bene enkele maanden nadat het politieonderzoek naar de oog-uitsteking al was afgerond (Folk 2017).

Folk laat zien dat de onjuiste toeschrijving van deze misdaad aan de KAG voor het eerst werd verspreid door twee Chinese anti-cult websites en de *Want China Times*, een inmiddels ter ziele gegane pro-CCP krant in Taiwan. De Hong Kong-journalist Brendon Hong was destijds degene die het verhaal publiceerde en doorvertelde aan de westerse media (Folk 2017, 100).

Casus nr. 3: 2012 en de voorspellingen over het einde van de wereld

Wijdverspreid nepnieuws beschuldigt de KAG ervan in China rellen te hebben uitgelokt op grond van de voorspelling dat in 2012 het einde van de wereld zou plaatsvinden. In de KAG-theologie is evenwel geen sprake van een einde van de wereld (eerder een transformatie), en de rampen die voorspeld zijn in de Bijbel zullen pas volgen nadat de aardse missie van Almachtige God is beëindigd. In 2012 was Almachtige God nog levend en wel (Introvigne 2017a).

Wel is het waar dat sommige KAG-gelovigen in China, net zoals veel andere Chinezen, belangstelling hadden voor de zogenaamde Maya-prophetieën, die voor 2012 het einde van de wereld voorspelden. Ook hebben sommige KAG-leden geprobeerd deze theorie als een evangelisatiemiddel te gebruiken. Zij zijn hiervoor berispt door de leiders en velen werden uit de beweging gezet (Dunn 2015, 95). Zhao Weishan verklaarde: “Wij prediken niet het einde van de wereld... De theorie van het einde van de wereld is onjuist” (The Church of Almighty God 2012b).

Door CACA en andere Chinese bronnen zijn aan westerse media en deskundigen banners en een brochure verstrekt om te “bewijzen” dat de KAG 2012 als het jaar van het eind van de wereld aankondigde. De brochure (waarvan een fotokopie zich in het archief van CESNUR bevindt) noemt echter het eind van de wereld niet, ofschoon de titel wel luidt *After 2012, The Last Ticket: Gain Salvation in the Catastrophes*. Indien de brochure niet is nagemaakt, is het door dissidenten van de KAG gemaakt, leden die zich verzetten tegen de waarschuwingen van Zhao Weishan en die, indien ze zijn geïdentificeerd, onmiddellijk uit de beweging zijn gezet.

De Australische deskundige Emily Dunn voerde aan dat de betwiste brochure authentiek zou kunnen zijn, aangezien precies dezelfde tekening van een ark op een brochure heeft gestaan die wel ooit door de KAG is verspreid (Dunn 2016,

219). Die brochure, *The Church of Almighty God—The Last Ark*, noemde 2012 echter niet, en had geen betrekking op theorieën over het einde van de wereld (The Church of Almighty God 2012a).

Casus nr. 4: “De KAG betaalt geld voor bekeringen”

Een vierde voorbeeld van nepnieuws heeft helaas een rol gespeeld bij beslissingen ten aanzien van KAG-vluchtelingen: hen is in Europa asiel geweigerd (zie bijvoorbeeld Home Office 2017). Dit nepnieuws stelt dat “een [KAG]-lid 20.000 yuan (\$ 3.237) ontvangt voor elke nieuw persoon die hij bekeert”, dat nieuwe leden op hun beurt “2.000 yuan (\$ 323) aan lidmaatschapskosten moeten betalen” en extra geld moeten uitgeven voor de aanschaf van KAG-literatuur (Mintz 2014).

KAG-leden die door ondergetekende en andere deskundigen zijn geïnterviewd, ontkennen ten stelligste dat dit het geval is. Gezien het [grote] aantal bekeerlingen zou zelfs de rijkste religieuze organisatie ter wereld snel failliet gaan bij het toekennen van geldprijzen voor elke nieuwe bekeerling. De leden beweren dat er geen contributie door de kerk wordt gevraagd. Wat de literatuur betreft, zo schrijft de KAG,

gelovigen van De Kerk van Almachtige God kunnen alle boeken van Gods woorden, spirituele boeken en audio- en videoproducties kosteloos gebruiken (The Church of Almighty God 2017).

Vanzelfsprekend zijn financiële bijdragen in een grote organisatie zoals de KAG nodig. De *Principles* van de KAG laat evenwel een grote individuele speelruimte zien.

Sommigen staan erop tien procent te geven, terwijl anderen op andere manieren bijdragen. Zolang het vrijwillig wordt aangeboden, zal God het graag aannemen. Gods huis specificeert alleen dat degenen die slechts minder dan een jaar in God geloven, tijdelijk zijn vrijgesteld van het schenken van bijdragen; armen zijn niet verplicht offers te brengen, maar kunnen bijdragen volgens hun geloof. De kerk accepteert geen offers die tot familiegeschillen kunnen leiden. Degenen die geld aanbieden, moeten verschillende keren bidden, en pas nadat ze zeker weten volledig bereid te zijn en zeker zijn nooit enige spijt te zullen krijgen, mogen ze hun offers aanbieden (The Church of Almighty God 2003).

De minachtende informatie werd in 2014 verspreid door het *Newsweek*-geassocieerde *International Business Times* (Mintz 2014), in een artikel dat grotendeels was gebaseerd op een waslijst “post-McDonald’s” beschuldigingen tegen de KAG. Dit artikel, waaruit woordelijk was geciteerd, was gepubliceerd door de officiële krant van het Chinese regime, de *People’s Daily* (*People’s Daily* 2014).

Casus nr. 5: Evangelisch christelijke leider gekidnapt door de KAG

Terwijl de CCP het *meeste* nepnieuws tegen de KAG creëerde, kwam er ook nepnieuws van evangelische christenen, die erg verontrust waren over het feit dat de fenomenale groei van de KAG voor een groot deel ten koste ging van hun eigen beweging. In dit geval reisde het nieuws van Chinese evangelisten naar evangelisten in het buitenland. Aanvankelijk gebeurde dit zonder medewerking van de CCP, die zich pas recent realiseerde dat zulke incidenten interessant zouden zijn voor westerse academici; men voegde ze zodoende toe aan de lijst van anti-KAG propaganda-onderwerpen.

Sommige christelijke opposanten van de KAG beweren dat de KAG in 2002 34 predikers en lekenleiders van een grote christelijke huiskerk, het China Gospel Fellowship (CGF), heeft ontvoerd. Bij nadere beschouwing van de documenten blijkt ook dit verhaal grotendeels ongeloofwaardig (Introvigne 2018).

Het verhaal is prachtig materiaal voor evangelische romans, die inderdaad ook zijn geschreven: Flinchbaugh (2006) en Shen en Bach (2017). (De laatste is een geromantiseerd verslag waarvan een van de zelfverklaarde slachtoffers medeauteur is.) Het is echter moeilijk te geloven dat

(a) de KAG, opgejaagd als het was door de Chinese politie, in staat zou zijn om een grootschalige ontvoering op te zetten;

(b) het CGF, dat indertijd eveneens werd vervolgd en ondergronds opereerde, niet verifieerde wie hen uitnodigde voor een christelijk seminarie; en

(c) terwijl de Chinese politie naar verluidt op de hoogte was van het gebeuren, niemand heeft gearresteerd.

Het is mogelijk dat de CGF-leiders werkelijk op uitnodiging van KAG-leden naar een training zijn gegaan en dat daarbij niet onmiddellijk de naam van de kerk is genoemd. Dit kan als bedrog worden geïnterpreteerd, maar kan ook worden verklaard door het klimaat van vervolging. Vervolgens kunnen de CGF-leden de gebeurtenis hebben gereconstrueerd met gebruikmaking van het vertrouwde verhaal “door een sekte te zijn gekidnapt”, terwijl in de normale en legale betekenis van het woord geen ontvoering heeft plaatsgevonden.

Casus nr. 6: De internationale campagne van 2017

Het uitgelekte document suggereert dat Chinese propaganda zou moeten proberen westerse geleerden tegen de KAG op te zetten, zoals dit met enig succes is gedaan bij de Falun Gong. Wellicht was dit motief een van de redenen voor onze uitnodigingen voor conferenties in China. Maar de opzet sloeg spectaculair terug en genereerde een ongekende hoeveelheid wetenschappelijk onderzoek dat sympathiek tegenover de KAG is komen te staan. Drie van de deskundigen die in China waren uitgenodigd, hebben beëdigde verklaringen getekend of oproepen gedaan om onjuiste informatie over de KAG te herzien.

De gedenkwaardige, mislukte poging om wetenschappers te werven om de KAG te bestrijden, stond waarschijnlijk niet los van een nieuwe massale nepnieuwscampagne die in de tweede helft van 2017 van start ging. De eerste conferentie tegen de KAG werd tussen 23 en 27 juni 2017 in Henan georganiseerd. De bedoeling van de CCP was om door middel van de Henan-conferentie een aantal internationale academische rechtvaardigingen te verkrijgen voor de vervolging van de KAG. Dit is niet gelukt. De gebruikelijke journalistieke relaties werkten echter nog steeds wel. Begin juli 2017 werden bijna 600 KAG-leden gearresteerd in de provincie Zhejiang. De Chinese overheidsmedia brachten dit pas op 25 juli 2017 naar buiten en beweerden toen dat slechts 18 leden van de KAG waren gearresteerd. Op 27 juli maakten vanuit Beijing de correspondenten van meerdere buitenlandse media, waaronder de BBC en *The Telegraph* (BBC News 2017; Connor 2017), melding van deze arrestaties. Het nieuws ging gepaard met de gangbare verhalen over de misdaden die de KAG zou hebben gepleegd. Sommige media noemden ook de “einde van de wereldrellen” in 2012. Ik heb alle Engelstalige berichtgevingen over het gewelddadige optreden doorgenomen die tussen 27 juli en 29 juli 2017 zijn

gepubliceerd en zag dat ze allemaal de McDonald's-moord vermeldden en deze aan de KAG toeschreven.

De chronologie laat zien dat zodra het officiële Chinese persbureau Xinhua over de arrestaties melding maakte (Xinhua 2017), het eerstvolgende bericht van *Sixth Tone* kwam (Lam 2017), een website die door *Foreign Policy* is omschreven als

een media start-up onder [Chinees communistisch] partijtoezicht met een gelikte, aantrekkelijke website en aansprekende krantenkoppen die zijn ontworpen om westerse lezers te verleiden (Allen-Ebrahimian 2016).

Vervolgens kwamen de BBC en *The Telegraph*, de twee gebruikelijke verdachten wiens Beijing-bureaus een bijzondere relatie lijken te hebben met Chinese propagandabronnen. Daarna volgden tientallen andere media, die grotendeels vertrouwden op eerdere rapportages.

De tweede conferentie tegen de KAG was georganiseerd in Hong Kong op 15-16 september 2017. Opnieuw werd er niet in geslaagd om een internationale academische goedkeuring te verkrijgen voor de campagne tegen de KAG. Ik was een van de westerse deelnemers, die net als de andere westerse genodigden, weigerde een “definitief document” te ondertekenen met “conclusies” van de conferentie. Ik beweer niet dat mediacampagnes tegen de KAG rechtstreeks verband houden met deze conferenties. Maar het is niet ondenkbaar dat de verwachte, uitgebleven academische ondersteuning een van de factoren is die de Chinese autoriteiten ertoe hebben gebracht om via hun gebruikelijke mediaverbindingen nieuwe campagnes tegen de KAG te lanceren. Een andere factor inzake deze campagnes kan zijn dat verschillende deelnemers van de twee seminars in China, inclusief ondergetekende, besloten om beroep aan te tekenen ten gunste van KAG-asielzoekers in Zuid-Korea en elders. Ook stelden zij de vervolging in China aan de kaak en spraken op internationale evenementen ter ondersteuning van KAG-vluchtelingen, onder meer bij de Verenigde Naties.

Zo verscheen ik op 27 oktober 2017 bij een evenement dat door verschillende NGO's was georganiseerd in Seoul om de situatie van KAG-vluchtelingen in Zuid-Korea te bespreken. Twee dagen later, op 30 oktober 2017, publiceerde het Koreaanse dagblad *Jeju Ilbo* een aanval op de KAG-vluchtelingen (*Jeju Ilbo* 2017). Een gedeelte van die informatie was afkomstig van Ou Myeng-Ok, de vertegenwoordiger van een Koreaans pro-Chinees tijdschrift, dat in verschillende Koreaanse steden anti-KAG straatdemonstraties heeft georganiseerd. Ofschoon

slechts een handjevol mensen deelnam aan deze demonstraties, werd het nieuws door verschillende Koreaanse media uitgezonden en werden de gangbare beschuldigingen herhaald. De daaropvolgende maand publiceerde de Hongkongkrant *Ta Kung Pao*, eigendom van het bureau dat de regering van Peking in Hongkong vertegenwoordigt, vijftien artikelen over de KAG (zie bijvoorbeeld *Ta Kung Pao* 2017). Sommige berichten zijn opnieuw gepubliceerd door een ander dagblad in Hong Kong dat eigendom is van hetzelfde Chinese bureau, *Wen Wei Po*, en (vrij merkwaardig) door het *Central News Agency* dat eigendom is van de Taiwanese staat (*Wen Wei Po* 2017; *Central News Agency* 2017). Samen met de kritiek op KAG-vluchtelingen in Zuid-Korea werden de vermeende doemscenario-voorspellingen van 2012 en de McDonald's-moord wederom genoemd.

Conclusie: Nepnieuws, een zegen in vermomming?

Anno 2018 zijn dingen niet wat ze waren in 2014 of begin 2017. In toenemende mate wordt door wetenschappelijke tijdschriften en kwaliteitsmedia een eerlijke verslaggeving over de KAG aangeboden, dat onvermijdelijk ook op Wikipedia zal belanden. In Italië bestempelde een rechtbank de pogingen om de McDonald's-moord toe te schrijven aan de KAG als “nepnieuws, gefabriceerd door het regime en gericht op het in diskrediet brengen van de KAG” (Tribunale di Perugia 2018).

Dit kan een bevestiging zijn van een optimistische opmerking die sommige geleerden van nepnieuws hebben gemaakt. “Nepnieuws [is] het beste dat de journalistiek is overkomen”, luidt een argument, omdat het een reactie genereert en veel mensen heeft geleerd om hun bronnen veel kritischer te controleren (Beckett 2017). Dit gebeurt niet altijd wanneer media berichten over groepen die als “sekten” worden aangeduid. Echter, voor De Kerk van Almachtige God is de situatie iets verbeterd. Een handvol deskundigen, mensenrechtenactivisten en advocaten die vechten tegen de enorme machinerie van Chinese propaganda, lijken misschien op David en Goliath, maar Goliath verliest daadwerkelijk terrein. Dit bewijst dat het bestrijden van nepnieuws niet onmogelijk is.

Bronnen

- Allcott, Hunt, en Matthew Gentzkow. 2017. "Social Media and Fake News in the 2016 Election." *Journal of Economic Perspectives* 31(2):211–36.
- Allen-Ebrahimian, Bethany. 2016. "China, Explained." *Foreign Policy*, 3 juni. Geraadpleegd op 27 april 2018. <https://bit.ly/2FPy54a>.
- Bakir, Vian, en Andrew McStay. 2017. "Fake News and the Economy of Emotions: Problems, Causes, Solutions." *Digital Journalism* 6(2):154–75. DOI: 10.1080/21670811.2017.1345645.
- BBC News*. 2017. "Chinese Police Detain 'Female Jesus Cult' Members." 27 juli. Geraadpleegd op 27 april 2018. <http://www.bbc.com/news/world-asia-china-40737430>.
- Beijing News*. 2014. "山东招远血案被告自白:我就是神" (The Confession of the Defendant of the Murder Case in Zhaoyuan, Shandong: 'I am God Himself'). 22 augustus. Samengesteld door Yang Feng. Geraadpleegd op 8 augustus 2018. <https://bit.ly/2W7izUq>.
- Beckett, Charlie. 2017. "'Fake News': The Best Thing That's Happened to Journalism." *Polis: Journalism and Society at the LSE*, 11 maart. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://bit.ly/2HsFcPS>.
- CAP-LC (Coordination des associations et des particuliers pour la liberté de conscience) et al. 2018. "Universal Periodic Review, China. Religious Freedom and Persecution in China: The Case of The Church of Almighty God." Submission to the United Nations' Human Rights Council. Kopie in het CESNUR-archief, Turijn.
- Central News Agency (Taiwan). 2017. "港媒：受陸禁教派 在港招攬大陸新移民" (HK Media: Sect Banned by Mainland China Now Recruiting New HK Immigrants from Mainland). 20 november. Geraadpleegd op 27 april 2018. <http://www.cna.com.tw/news/acn/201711200058-1.aspx>.
- Chan, Man-pui Sally, Christopher R. Jones, Kathleen Hall-Jamieson en Dolores Albarracín. 2017. "Debunking: A Meta-Analysis of the Psychological Efficacy of Messages Countering Misinformation." *Psychological Science* 28(11):1531–46. DOI: 10.1177/0956797617714579.
- China Anti-Xie Jiao Website. 2018. "境外主要媒体关注中国依法处决招远邪教杀人案主犯" (Prominent Media Outside Border Concerned with the Main Criminals of Zhaoyuan Cult Murder Executed in China Pursuant to the Law). 22 mei. Geraadpleegd op 7 augustus 2018. <https://bit.ly/2ACpsnL>.
- China News*. 2017. "招远麦当劳杀人案女犯忏悔记：两年写几万字揭批材料" (Confession by the Main Criminal of Zhaoyuan McDonald's Murder: Having Compiled Materials of Revelation and Criticism Amounting to Tens of

- Thousands Chinese Characters in Two Years). Afkomstig uit *China Youth Daily*. 26 mei. Geraadpleegd op 7 augustus 2018. <https://bit.ly/2QtW90o>.
- Connor, Neil. 2017. "China Detains 18 Members of 'Cult' Which Believes Jesus Was Reincarnated as a Woman." *The Telegraph*, 27 juli. Geraadpleegd op 28 april 2018. <https://bit.ly/2DPdv18>.
- Davis, David Brion. 1960. "Some Themes of Counter-Subversion: An Analysis of Anti-Masonic, Anti-Catholic, and Anti-Mormon Literature." *Mississippi Valley Historical Review* 47(2):205–24. DOI: 10.2307/1891707.
- Dunn, Emily. 2008. "The Big Red Dragon and Indigenizations of Christianity in China." *East Asian History* 36:73–85. <https://bit.ly/2CoGcR2>.
- Dunn, Emily. 2015. *Lightning from the East: Heterodoxy and Christianity in Contemporary China*. Leiden: Brill.
- Dunn, Emily. 2018. "Quánnéngshén Jiàohuì (Dōngfāng Shǎndiàn)." In *Handbook of East Asian New Religious Movements*, Lukas Pokorny en Franz Winter (redactie), 504–23. Leiden: Brill.
- Farkas, Johan, en Jannick Schou. 2018. "Fake News as a Floating Signifier: Hegemony, Antagonism, and the Politics of Falsehood." *Javnost – The Public: Journal of the European Institute for Communication and Culture* 25(3):298–314. DOI: 10.1080/13183222.2018.1463047.
- Flinchbaugh, C. Hope. 2006. *Across the China Sky*. Minneapolis: Bethany House.
- Folk, Holly. 2017. "'Cult Crimes' and Fake News: Eye-Gouging in Shanxi." *The Journal of CESNUR* 1(2):96–109. DOI: 10.26338/tjoc.2017.1.2.5.
- Folk, Holly. 2018. "Protestant Continuities in The Church of Almighty God." *The Journal of CESNUR* 2(1):58–77. DOI: 10.26338/tjoc.2018.2.1.4.
- Gelfert, Axel. 2018. "Fake News: A Definition." *Informal Logic* 38(1):84–117. DOI: 10.22329/il.v38i1.5068.
- Goossaert, Vincent, en David A. Palmer. 2011. *The Religious Question in Modern China*. Chicago / London: University of Chicago Press.
- Gracie, Carrie. 2014. "The Chinese Cult That Kills 'Demons'." *BBC News*, 13 augustus. Geraadpleegd op 18 april 2018. <https://bbc.in/1t1nv9J>.
- Home Office. 2017. "Asylum Decision L145517." 24 februari. Kopie in het CESNUR-archief, Turijn.
- Introvigne, Massimo. 2017a. "Church of Almighty God." *Profiles of Millenarian & Apocalyptic Movements*, CenSAMM (Center for the Critical Study of Apocalyptic and Millenarian Movements). Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://censamm.org/resources/profiles/church-of-almighty-god>.

- Introvigne, Massimo. 2017b. “Cruel Killing, Brutal Killing, Kill the Beast’: Investigating the 2014 McDonald’s ‘Cult Murder’ in Zhaoyuan.” *The Journal of CESNUR* 1(1):61–73. DOI: 10.26338/tjoc.2017.1.1.6.
- Introvigne, Massimo. 2018. “Captivity Narratives: Did The Church of Almighty God Kidnap 34 Evangelical Pastors in 2002?” *The Journal of CESNUR* 2(1):100–10. DOI: 10.26338/tjoc.2018.2.1.6.
- Introvigne, Massimo, en David Bromley. 2017. “The Lü Yingchun/Zhang Fan Group.” *World Religions and Spirituality Project*, 16 oktober. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://wrldrels.org/2017/10/16/lu-yingchun-zhang-fan-group>.
- Irons, Edward. 2018. “The List: The Evolution of China’s List of Illegal and Evil Cults.” *The Journal of CESNUR* 2(1):33–57. DOI: 10.26338/tjoc.2018.2.1.3.
- Jankowski, Nicholas W. 2018. “Researching Fake News: A Selective Examination of Empirical Studies.” *Javnost—The Public: Journal of the European Institute for Communication and Culture* 25(1–2):248–55. DOI: 10.1080/13183222.2018.1418964.
- Jeju Ilbo. 2017. “中 전능신교 신도 제주로 유입...난민신청 쇄도.” (The Church of Almighty God Believers Swarming Into Jeju to Seek Refugee Status.) 30 oktober. Geraadpleegd op 27 april 2018. <https://bit.ly/2ACBHR9>.
- Kaiwind Net. 2016. “山东招远麦当劳杀人案行凶者的狱中忏悔” (Confessions of Remorse by the Imprisoned Murderers of the McDonald’s Murder in Zhaoyuan, Shandong.) 28 mei. Geraadpleegd op 7 augustus 2018. <https://bit.ly/2Q4RfHV>.
- Kilbourne, Brock K., en James T. Richardson. 1986. “Cultphobia.” *Thought: Fordham University Quarterly* 61(2): 258–66. DOI: 10.5840/thought19866126.
- KKNews. 2017. “「反邪動態」美國、義大利專家赴鄭州進行反邪教學術交流” (‘Anti-Cult’: US, Italian Experts Went to Zhengzhou for Anti-Cult Academic Exchanges). 11 juli. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://bit.ly/2Pbccf1>.
- Lam, Nuala Gathercole. 2017. “Police Arrest Disciples of Chinese Female Jesus.” *Sixth Tone*, 26 juli. Geraadpleegd op 27 april 2018. <https://bit.ly/2FRbHYd>.
- Levy, Neil. 2017. “The Bad News About Fake News.” *Social Epistemology Review and Reply Collective* 6(8): 20–36. <https://bit.ly/2QoZbTQ>.
- Ma, Xingrui. 2014. “马兴瑞同志在省委防范和处理邪教问题领导小组全体成员会议上的讲话” (Comrade Ma Xingrui’s Talk on the Meeting Open to All Members of the Provincial 610 Office). Herhaald op de website van de Association for the Protection of Human Rights and Religious Freedom. <https://bit.ly/2rcdooK>.

- McQuail, Denis. 2010. *McQuail's Mass Communication Theory*. 6e druk. London: SAGE.
- Mintz, Zoe. 2014. "China's Cult Crackdown: What Is The Church Of Almighty God?" *International Business Times*, 10 december. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://bit.ly/1zw69St>.
- Moore, Malcolm. 2014. "China Puts Five Cult Members on Trial for McDonald's Murder." *The Telegraph*, 21 augustus. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://bit.ly/2TVpqD1>.
- Palmer, David Alexander. 2012. "Heretical Doctrines, Reactionary Secret Societies, Evil Cults: Labelling Heterodoxy in 20th-Century China." In *Chinese Religiosities: The Vicissitudes of Modernity and State Formation*, Mayfair Yang (redactie), 113–34. Berkeley / Los Angeles: University of California Press.
- People's Daily*. 2014. "Inside China's 'Eastern Lightning' Cult." 3 juni. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://bit.ly/2nymjgh>.
- Permanent Mission of the People's Republic of China to the United Nations and Other International Organizations in Vienna. z.j. "Criminal Law of the People's Republic of China." Geraadpleegd op 11 april 2018. <https://bit.ly/2Hvjg0>.
- Phoenix Satellite TV. 2014. "社会能见度 审判'全能神'" (Social Watch: Trial on Almighty God). 21 augustus. Geraadpleegd 22 augustus 2017. <http://ucwap.ifeng.com/client/channelone/fenghuang/news?aid=88221898&p=1> [niet meer online].
- Richardson, James T. 1978. "An Oppositional and General Conceptualization of Cult." *Annual Review of the Social Sciences of Religion* 2: 29–52.
- Richardson, James T. 1979. "From Cult to Sect: Creative Eclecticism in New Religious Movements." *The Pacific Sociological Review* 22(2): 139–66. DOI: 10.2307/1388875.
- Richardson, James T. 1993. "Definitions of Cult: From Sociological-Technical to Popular-Negative." *Review of Religious Research* 34(4): 348–56. DOI: 10.2307/3511972.
- Rini, Regina. 2017. "Fake News and Partisan Epistemology." *Kennedy Institute of Ethics Journal* 27(2): E43–E64. DOI: 10.1353/ken.2017.0025.
- Shen, Xiaoming, en Eugene Bach. 2017. *Kidnapped by a Cult: A Pastor's Stand Against a Murderous Sect*. New Kensington, Pennsylvania: Whitaker House.
- Ta Kung Pao*. 2017. "深度調查|邪教'全能神'蠱惑新移民婦再煽末日" (In-depth Investigation on Xie Jiao 'Almighty God' Inciting New Female Immigrants to Proclaim Again the Doomsday). 20 november. Geraadpleegd op 27 april 2018. <https://bit.ly/2SjElTa>.

- Tandoc Jr., Edson C., Zheng Wei Lim en Richard Ling. 2017. “Defining ‘Fake News.’” *Digital Journalism* 6(2): 137–53. DOI: 10.1080/21670811.2017.1360143.
- The Church of Almighty God. 2003. “Principles for Establishing a Church and Managing Church Life.” 2 augustus. In *Selected Annals of the Work Arrangements of The Church of Almighty God*. Geraadpleegd op 14 juni 2018. <https://bit.ly/2Q5XSK4>.
- The Church of Almighty God. 2012a. *The Church of Almighty God—The Last Ark*. z.p.: The Church of Almighty God.
- The Church of Almighty God. 2012b. “给各地教会神选民的一封信。” (A Letter to God’s Chosen People of All Churches). 16 december. Geraadpleegd op 6 juni 2018. <https://www.hidden-advent.org/inst/20121216.html>.
- The Church of Almighty God. 2017. “Declaration Concerning Websites Imitating The Church of Almighty God.” 24 februari. Geraadpleegd op 10 april 2018. <https://www.holyspiritspeaks.org/solemn-declaration>.
- Tribunale di Perugia. 2018. “Ordinanza 264/2018.” 25 mei. Geraadpleegd op 6 juni 2018. <https://bitterwinter.org/wp-content/uploads/2018/05/Trib-Perugia-decr-22mag18.pdf>.
- Wardle, Claire. 2017. “Fake News, It’s Complicated.” *First Draft News*, 16 februari. Geraadpleegd op 9 juni 2018. <https://bit.ly/2Cu6aT7>.
- Wen Wei Po*. 2017. “邪教攻港 「全能神」 蠱惑新移民婦再煽末日” (Xie Jiao Attacking HK—‘Almighty God’ Inciting New Female Immigrants to Proclaim Again the Doomsday). Geraadpleegd op 27 april 2018. <https://bit.ly/2LVf5nj>.
- Xinhua. 2017. “18 Detained in Connection with Cult Activities.” 26 juli. Geraadpleegd op 27 april 2018. <https://bit.ly/2Q6300M>.